

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 5Cdo/12/2019
Identifikačné číslo spisu: 6712220911
Dátum vydania rozhodnutia: 25.06.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Jana Bajánková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:6712220911.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu JUDr. K. F., bývajúceho vo B., zastúpeného Advokátskou kanceláriou Kašuba spol. s r.o., so sídlom v Banskej Bystrici, Horná 41, proti žalovanému Sociálna poisťovňa, so sídlom v Bratislave, ul. 29. augusta 8, o určenie, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je, vedenom na Okresnom súde Zvolen pod sp. zn. 12C/3/2015, o dovolaní žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici z 12. júna 2018 sp. zn. 13Co/320/2016, takto

rozhodol:

Uznesenie Okresného súdu Zvolen z 15. februára 2016 č.k. 12C/3/2015-199 a uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici z 12. júna 2018 sp. zn. 13Co/320/2016 z r u š u j e a konanie z a s t a v u j e.

Vec p o s t u p u j e Sociálnej poisťovni.

Žalovanému nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Zvolen uznesením z 15. februára 2016 č.k. 12C/3/2015-199 odvolaním napadnutým uznesením konanie v časti, v ktorej má súd určiť, že žalobca nie je samostatne zárobkovo činnou osobou podľa zák. č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len "zákon o sociálnom poistení") od 1. júla 2008, zastavil.

2. Krajský súd v Banskej Bystrici na odvolanie žalobcu uznesením z 12. júna 2018 sp. zn. 13Co/320/2016 uznesenie súdu prvej inštancie potvrdil. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením napadnutého rozhodnutia. V súdnej veci nezistil žiadne okolnosti, ktoré by spochybnili správnosť rozhodnutia súdu prvej inštancie. Zhodne so súdom prvej inštancie dospel k záveru, že v časti žaloby, v ktorej má súd určiť, že žalobca nie je samostatne zárobkovo činnou podľa zákona o sociálnom poistení od 1. júla 2008 ide o prekážku rozhodnutej veci. Svoje rozhodnutie odôvodnil odkazom na rozhodnutie pobočky žalovaného č. 7010-205-08-SZČO-3 z 28. augusta 2008 vo veci zániku povinného nemocenského poistenia, dôchodkového poistenia samostatne zárobkovo činnnej osoby podľa § 178 ods. 1 písm. a/ prvého bodu zákona o sociálnom poistení, ktorá rozhodla, že žalobcovi ako samostatne zárobkovo činnnej osobe povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie 30.6.2008

nezaniklo. Toto rozhodnutie bolo predmetom prieskumu v rámci odvolacieho konania a ústredie žalovaného, rozhodnutím č. 322-6214-GC-04/2008 z 15. januára 2009 rozhodnutie pobočky č. 7010-205-08-SZČO-3 z 28. augusta 2008 potvrdilo. Predmetné rozhodnutia boli podrobené súdnemu prieskumu, keď ako posledným vo veci rozhodoval Najvyšší súd SR, ktorý rozsudkom sp. zn. 7 Sžo 87/2011 z 13.12.2012 rozsudok krajského súdu 23 S 32/2009-195 z 10. júna 2011 zmenil tak, že žalobu žalobcu o preskúmanie rozhodnutí žalovaného zamietol. Svoje rozhodnutie najvyšší súd odôvodnil okrem iného tým, že existencia oprávnenia advokáta na vykonávanie advokátskej činnosti je podmienená jeho zápisom v zozname advokátov vedenom Slovenskou advokátskou komorou až do času, kým advokát nebol vyčiarknutý z tohto zoznamu, má za následok, že musí byť považovaný za samostatne zárobkovú činnú osobu pre potreby zákona o sociálnom poistení. Odvolací súd poukázal aj na nález Ústavného súdu II. ÚS 335/2013-51 zo dňa 26. marca 2015, ktorý skonštatoval, že základné právo žalobcu na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Najvyššieho súdu SR sp. zn. 7 Sžo 87/2011 z 13.12.2012 porušené neboli.

3. Proti uzneseniu odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie. Navrhol napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu ako aj rozhodnutie súdu prvej inštancie zrušiť a vrátiť vec na ďalšie konanie súdu prvej inštancie. V dovolaní uviedol, že ho podáva podľa § 420 písm. f/ a § 421 ods. 1 písm. b/, prípadne písm. c/ CSP. Namietal, že odvolací súd ako aj súd prvej inštancie nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podľa žalobcu súd prvej inštancie porušil zákon, keď v rozpore s § 209 ods. 1 O.s.p. uznesením nevyzval žalobcu na doplnenie chýbajúcej náležitosti jeho odvolania proti uzneseniu súdu prvej inštancie zo dňa 15. februára 2016 č.k. 12C/3/2015-199 uvedením toho, v čom sa toto rozhodnutie alebo postup súdu považuje za nesprávny, a rovnako aj Krajský súd v Banskej Bystrici porušil zákon, keď v rozpore s § 211 ods. 1 O.s.p. sám nevyzval žalobcu, aby doplnil chýbajúcej náležitosti jeho odvolania proti uzneseniu súdu prvej inštancie zo dňa 15. februára 2016 č.k. 12C/3/2015-199 uvedením toho v čom sa toto rozhodnutie alebo postup súdu považuje za nesprávny a ani žalobcu nepoučil o následkoch neodstránenia väd odvolania podľa § 218 ods. 1 písm. d/ O.s.p, pretože žalobca odôvodnil svoje odvolanie proti uzneseniu súdu prvej inštancie uvedením všetkých dôvodov, ktoré pripúšťal vtedy platný a účinný zákon podľa § 205 ods. 2 O.s.p. Žalobca avšak vo svojom odvolaní proti uzneseniu súdu prvej inštancie neuviedol, v čom sa toto rozhodnutie alebo postup súdu považuje za nesprávny ako jednu z náležitostí odvolania uvedených v § 205 ods. 1 O.s.p. Za dovolací dôvod založený na nesprávnom právnom posúdení považoval ten, že odvolací súd a aj súd prvej inštancie dospel k nesprávnomu právnomu záveru, že v časti žaloby, v ktorej má súd určiť, že žalobca nie je samostatne zárobkovo činnou osobou podľa zákona o sociálnom poistení od 1. júla 2008 ide o prekážku rozhodutej veci, resp. že o nároku, či žalobca je alebo nie je samostatne zárobkovo činnou osobou podľa zákona o sociálnom poistení od 1. júla 2008 už bolo rozhodnuté, a to rozhodnutím pobočky žalovaného č. 7010-205-08-SZČO-3 z 28. augusta 2008 a následne rozhodnutím ústredia žalovaného č. 322-6214-GC-04/2008 z 15. januára 2009 a následne rozsudkom Najvyššieho súdu SR sp. zn. 7 Sžo 87/2011 z 13.12.2012, pretože predmetom vyššie uvedených rozhodnutí žalovaného vo veci zániku povinného nemocenského poistenia a dôchodkového poistenia bolo len rozhodnutie o tom, že žalobcovi povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie 30.6.2008 nezaniklo, a nie určenie toho, že žalobca je alebo nie je samostatne zárobkovo činnou osobou podľa zákona o sociálnom poistení od 1. júla 2008, o čom podľa žalobcu žalovaný nie je ani oprávnený rozhodovať, pretože do vecnej pôsobnosti žalovaného patrí len rozhodovanie o vzniku, prerušení a zániku sociálneho poistenia, a žalovaný v rámci tejto svojej pôsobnosti rozhodol len o trvaní povinného nemocenského a povinného dôchodkového poistenia žalobcu a tento vecný rámec rozhodovania nebol a ani nemohol byť prekročený ani rozsudkom Najvyššieho súdu SR sp. zn. 7 Sžo 87/2011 z 13.12.2012. Podľa žalobcu predmetná otázka (t.j. otázka, či rozhodnutím žalovaného vo veci zániku povinného nemocenského a povinného dôchodkového poistenia o tom, že žalobcovi povinné nemocenské a povinné dôchodkové poistenie 30.6.2008 nezaniklo, a v následnom súdnom konaní o žalobe proti takémuto právoplatnému rozhodnutiu žalovaného pred správny súd, sa už právoplatne rozhodlo aj o určení, že žalobca nie je samostatne zárobkovo činnou osobou podľa zákona o sociálnom poistení) ešte nebola v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu vyriešená. Avšak v súvislosti s vyššie uvedeným žalobca poukázal na opačný

rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 30. marca 2010 č.k. 1 Sžso 7/2009, ktorý podľa neho môže znamenať aj to, že predmetná otázka je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

4. Žalovaný navrhol dovolanie odmietnuť z dôvodu jeho neprípustnosti v časti, v ktorej smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je podľa § 421 ods. 1 písm. b/ a c/ CSP dovolanie prípustné, a vo zvyšnej časti navrhol dovolanie podľa § 448 CSP ako nedôvodné zamietnuť. V danej súvislosti dal do pozornosti skutočnosť, že súd prvej inštancie nezastavil konanie z dôvodu, že žalobca v stanovenej lehote neodstránil nedostatky podania, ale z dôvodu, že o veci už bolo právoplatne rozhodnuté, a preto sa vec nemôže znova prejednať. Okrem iného skonštatoval, že súd prvej inštancie ako aj odvolací súd neporušil žalobcom namietané ustanovenie § 209 ods. 1 O.s.p. a ustanovenie § 211 ods. 1 O.s.p., nakoľko podľa neho podané odvolanie vykazuje všetky náležitosti ustanovené v § 205 ods. 1 O.s.p.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu ako aj rozhodnutie súdu prvej inštancie zrušiť, konanie zastaviť, a vec postúpiť orgánu, do ktorého právomoci patrí (§ 449 ods. 1, 2 CSP, § 450 CSP).

6. Podľa § 419 CSP, proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

7. V zmysle § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Predmetom dovolacieho prieskumu je uznesenie odvolacieho súdu, ktorým potvrdil uznesenie súdu prvej inštancie, ktorý konanie zastavil, z dôvodu, že o danej veci bolo už právoplatne rozhodnuté. Ide teda o rozhodnutie, ktorým sa konanie končí, preto je proti nemu dovolanie prípustné.

9. Dovolací súd sa v ďalšom sústredil na skúmanie splnenia procesných podmienok, ktorá mu vyplýva z ustanovenia § 161 C.s.p. a dospel k záveru, že sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov (§ 420 písm. a/ CSP).

10. Právomoc sa všeobecne posudzuje ako oprávnenie určitého štátneho orgánu (v tomto prípade súdu) riešiť otázky, ktoré sú zákonom zverené do jeho kompetencie. Civilný sporový poriadok vymedzuje právomoc súdov v § 3 a 4. Ustanovenie § 3 CSP určuje, že súdy prejednávajú a rozhodujú súkromnoprávne spory a iné súkromnoprávne veci, ak ich podľa zákona neprejednávajú a nerozhodujú iné orgány. Súkromnoprávne vzťahy, z ktorých vychádzajú súkromnoprávne spory a iné veci, sú charakterizované najmä právnou rovnosťou a vôľovou autonómiou ich účastníkov. Ich postavenie je rovnocenné, čo znamená, že jeden z účastníkov súkromnoprávneho vzťahu nie je oprávnený jednostranne ukladať povinnosti druhému účastníkovi a ani sám autoritatívne vynucovať splnenie povinnosti druhého účastníka súkromnoprávneho vzťahu. Nad rámec súboru vzťahov uvedených v § 3 CSP súdy prejednávajú a rozhodujú aj iné veci, ktoré sa už nezakladajú priamo na práve súkromnom, ale len vtedy, ak to ustanovuje zákon - čo vyplýva z § 4 CSP. Právomoc súdu je základnou procesnou podmienkou, ktorej splnenie súd skúma z úradnej povinnosti v každom štádiu konania a na každej inštancii (§ 161 ods. 1 CSP). Jej nedostatok je neodstrániteľný a vedie k zastaveniu konania (§ 161 ods. 2 CSP v spojení s § 9, resp. § 10 ods. 1 CSP).

11. V danom prípade je predmetom konania určenie, že žalobca nie je samostatne zárobkovo činnou osobou podľa zák. č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len

"zákon o sociálnom poistení") od 1. júla 2008. Z dôvodov žaloby vyplýva žalobcov (dovolateľov) nesúhlas s rozhodnutím Sociálnej poisťovne o tom, že žalobcov ako osobe samostatne zárobkovo činnéj povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie dňa 30. júna 2008 nezaniklo.

12. Konanie vo veciach sociálneho poistenia je upravený v zákone o sociálnom poistení v ustanoveniach § 172 a nasl.

12.1. V zmysle § 177 uvedeného zákona na konanie vo veciach sociálneho poistenia a vo veciach starobného dôchodkového sporenia v rozsahu upravenom týmto zákonom sú vecne príslušné organizačné zložky Sociálnej poisťovne.

12.2. V zmysle § 178 ods.1 bod a/1. do pôsobnosti pobočky patrí rozhodovať v prvom stupni o vzniku, prerušení a zániku sociálneho poistenia v sporných prípadoch.

13. Otázka, ktorý orgán je oprávnený rozhodovať vo veciach existencie sociálneho poistenia je v právnom poriadku Slovenskej republiky upravená výslovne. Je ním Sociálna poisťovňa, ktorá bola zákonom zriadená ako verejnoprávne inštitúcia na výkon sociálneho poistenia. Do jej právomoci preto patrí rozhodovanie o zániku sociálneho poistenia a otázok s tým súvisiacich, teda aj o otázke, či je osoba samostatne zárobkovo činná alebo nie.

14. Pokiaľ sa teda dovolateľ domáha určenia, že nie je samostatne zárobkovo činnou osobou, ide o vec, ktorá nepatrí do právomoci súdov. Nejde totiž o súkromnoprávnu vec v zmysle § 3 CSP. Neprichádza do úvahy ani aplikácia § 4 CSP, pretože iný predpis takúto právomoc výslovne dáva inému orgánu ako súdu. Súdny prieskum prichádza do úvahy iba v rámci súdov konajúcich o žalobách proti rozhodnutiam tohto orgánu, teda Sociálnej poisťovne.

15. Na rozhodnutie o nároku uplatnenom v tomto konaní je preto daná právomoc Sociálnej poisťovne, ktorá vec postúpi svojej príslušnej pobočke a súčasne tiež posúdi, či o tomto nároku už bolo jej orgánmi právoplatne rozhodnuté.

16. Keďže na rozhodovanie v danom spore nie je daná právomoc súdu a súdy nižších inštancií otázku právomoci súdu nevyriešili správne, dovolací súd v zmysle § 449 ods. 1, 2 CSP, § 450 CSP zrušil rozsudky odvolacieho súdu, ako i súdu prvej inštancie, a konanie zastavil.

17. V dovolacom konaní úspešnému žalovanému najvyšší súd náhradu trov dovolacieho konania nepriznal, lebo mu žiadne trovy nevznikli.

18. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.